

Česká národní banka, inflace a měnová politika

Jakub Seidler

člen bankovní rady ČNB

7. 4. 2025

Prezentace pro studenty GJK

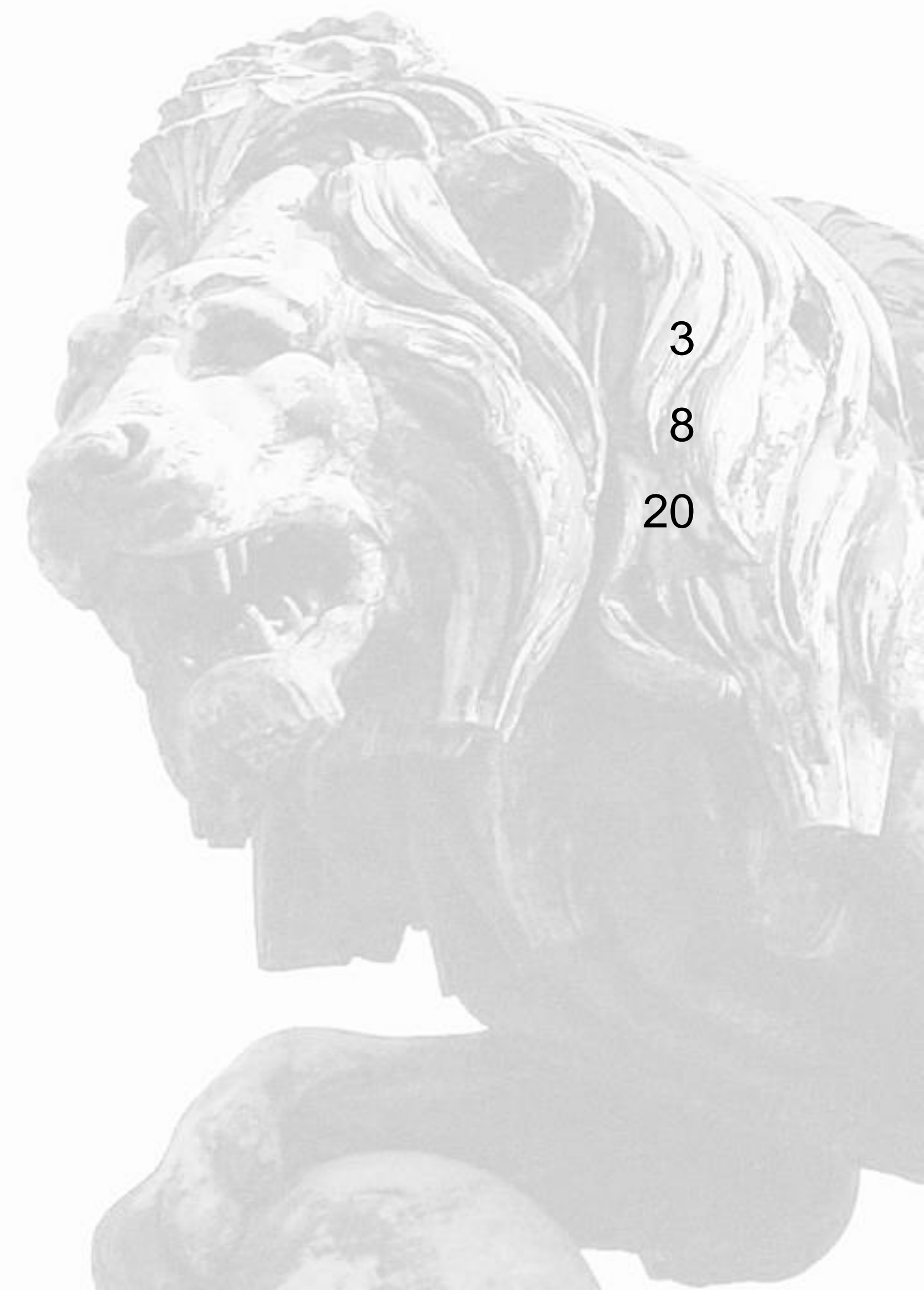
Obsah prezentace

1. ČNB: klíčový hráč v české ekonomice
2. Inflace pod lupou
3. Měnová politika: boj za cenovou stabilitu

3

8

20

1. ČNB: klíčový hráč v české ekonomice

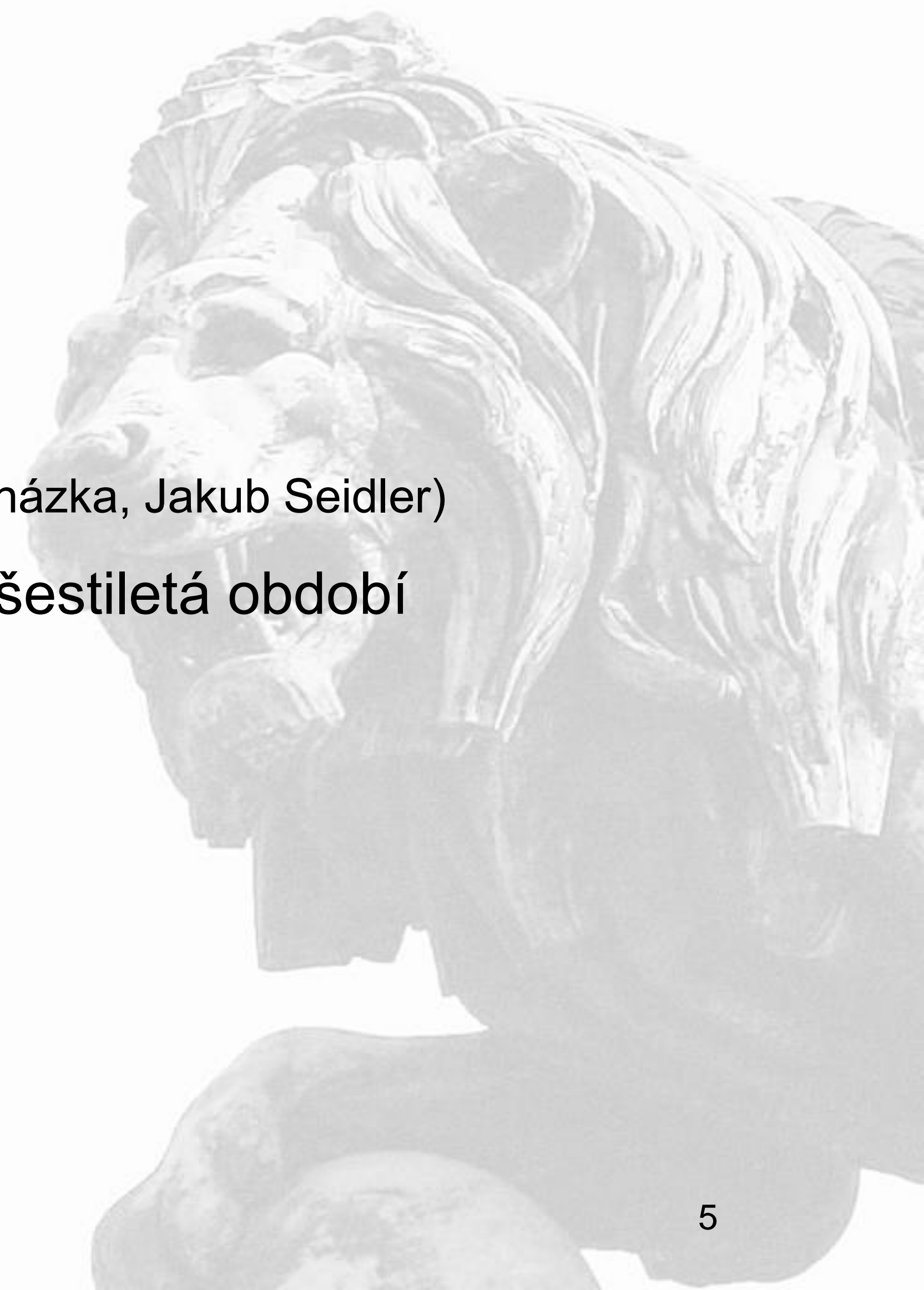

Co je Česká národní banka?

- ČNB je...
 - ústřední (centrální) bankou České republiky
 - orgánem vykonávajícím dohled nad finančním trhem
 - orgánem příslušným k řešení krize na finančním trhu
 - zřízena Ústavou České republiky a svou činnost vyvíjí v souladu se zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a dalšími právními předpisy
 - právnickou osobou se sídlem v Praze
- ČNB svou činnost vykonává prostřednictvím ústředí v Praze a regionálních pracovišť
- Do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona

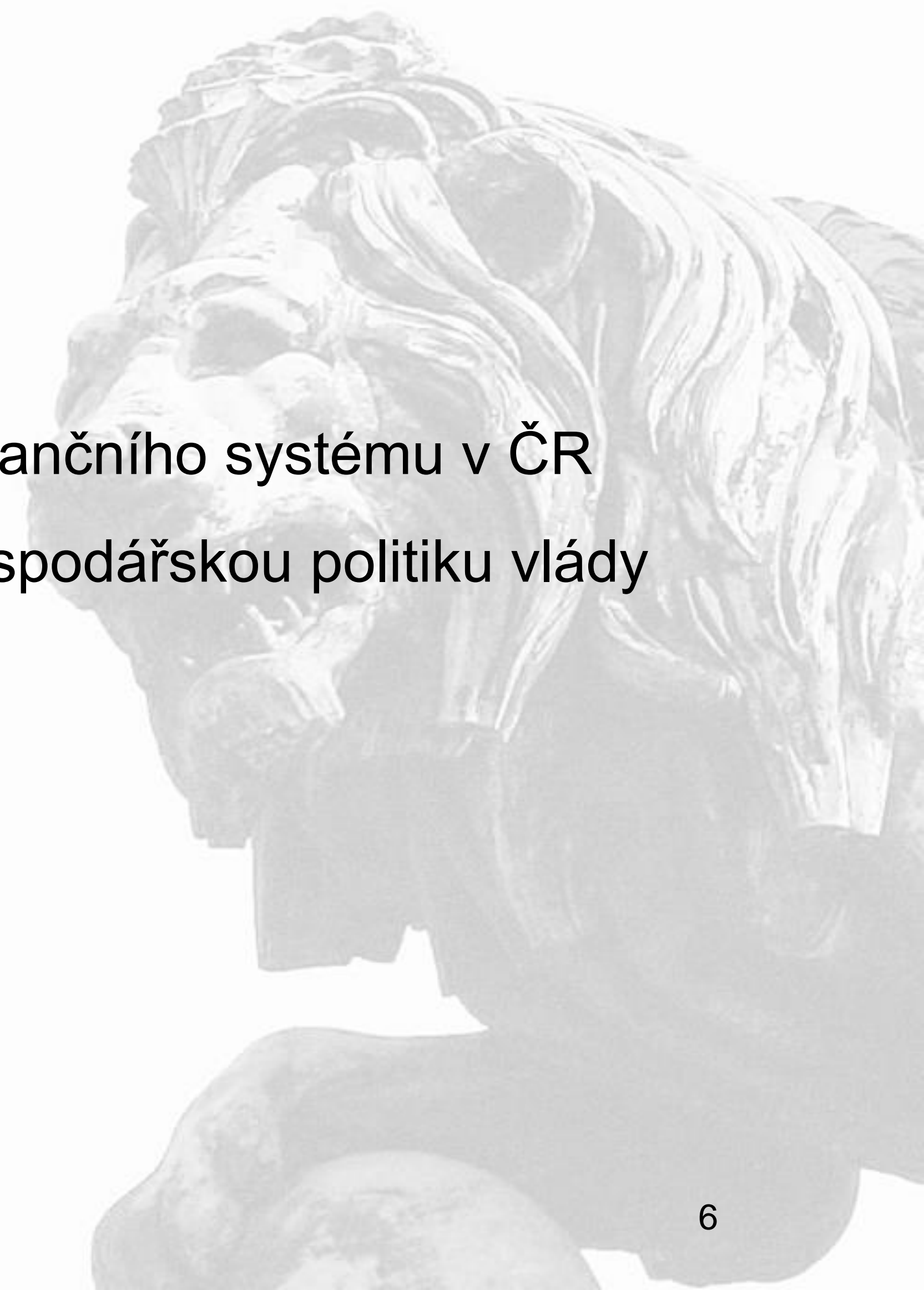
Kdo ČNB řídí?

- Nejvyšším řídicím orgánem ČNB je **bankovní rada**
 - v čele bankovní rady stojí guvernér (Aleš Michl)
 - dva viceguvernéři (Eva Zamrazilová, Jan Frait)
 - čtyři další členové bankovní rady (Karina Kubelková, Jan Kubíček, Jan Procházka, Jakub Seidler)
- Členy bankovní rady jmenuje prezident republiky na nejvýše dvě šestiletá období

Co je cílem ČNB?

- Hlavním cílem ČNB je péče o **cenovou stabilitu**
- ČNB dále pečuje o **finanční stabilitu** a o bezpečné fungování finančního systému v ČR
- Pokud tím není dotčen její hlavní cíl, ČNB podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu

Jaké úkoly ČNB plní?

- Určuje a provádí **měnovou politiku**, kterou zajišťuje cenovou stabilitu
- Pečuje o finanční stabilitu a o bezpečné fungování finančního systému v ČR (**makrobezřetnostní politika**)
- Vydává bankovky a mince
- Řídí peněžní oběh a zúčtování bank a podílí se na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních systémů a na jejich rozvoji
- Vykonává dohled nad osobami působícími na finančním trhu
- Provádí další činnosti podle zákona o ČNB a zvláštních právních předpisů

2. Inflace pod lupou

Co je inflace?

- **Inflace**
 - zdražování zboží/služeb
 - nárůst všeobecné cenové hladiny zboží a služeb v ekonomice
 - výsledek „přetahované“ mezi nabídkou a poptávkou
- **Dezinflace** = pokles inflace
- **Deflace** = záporná inflace
- **Skrytá inflace**
 - cena zboží/služby se nemění, ale...
 - snižuje se množství/velikost produktu (shrinkflation, neboli smrskflace)
 - snižuje se kvalita (v šunce je méně masa)

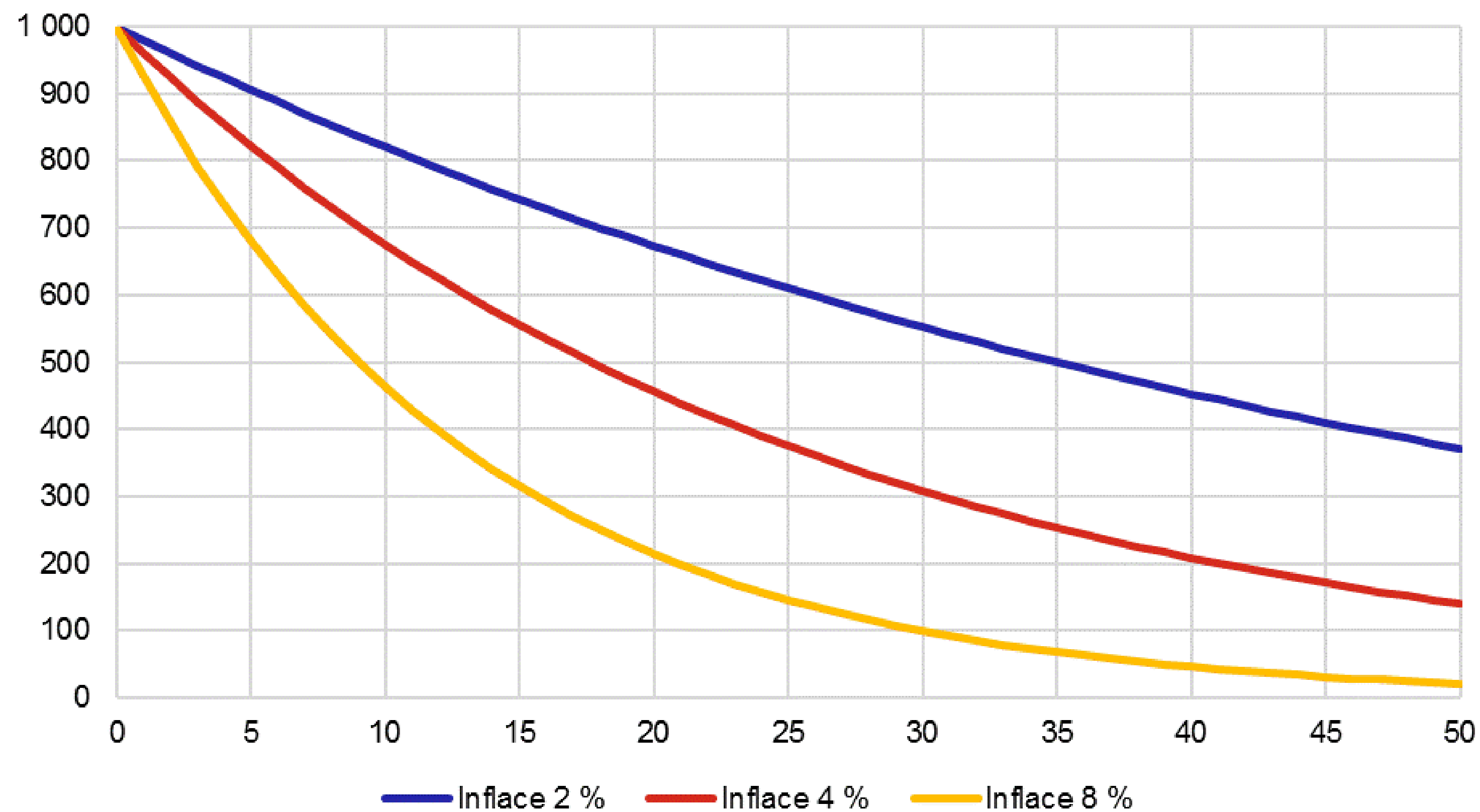

Jaké má inflace důsledky?

- **Znehodnocuje úspory**, tedy výsledky naší práce z minulosti
- **Snižuje kupní sílu peněz**
- **Snižuje reálný výnos našich investic**, tedy peněz, které si vyděláme investováním
- **Je „přítelem“ dlužníků a „postrachem“ věřitelů**

Dopad inflace na kupní sílu 1 000 Kč

Proč je vysoká inflace špatná?

- Ceny hrají v tržní ekonomice velmi důležitou roli
 - podávají informace o tom, o které zboží/služby je zájem a jak je které z nich pro firmy nákladné na trh dodat
 - umožňují tak efektivní interakci mezi poptávkou a nabídkou
- Je-li cenová hladina v ekonomice relativně stabilní, na změny cen jednotlivého zboží či služby mohou firmy pružně a bez větších problémů reagovat
- Dochází-li však k častému a výraznému nárůstu cen většiny zboží a služeb (vysoká inflace), je pro firmy i domácnosti obtížnější nalézt optimální využití dostupných zdrojů
 - pro firmy i domácnosti je obtížnější plánovat
 - samotná nejistota je vnímána negativně

Proč je vysoká inflace špatná?

- Časté změny cen = náklady pro firmy
- Dopady na daňový systém (plíživé zdanění)
- Vysoká inflace bývá proměnlivější, a tedy obtížněji předvídatelná
 - to vede k poklesu investic do dlouhodobých projektů, což jsou právě ty projekty, které obvykle nejvíce přispívají k dlouhodobému růstu ekonomiky

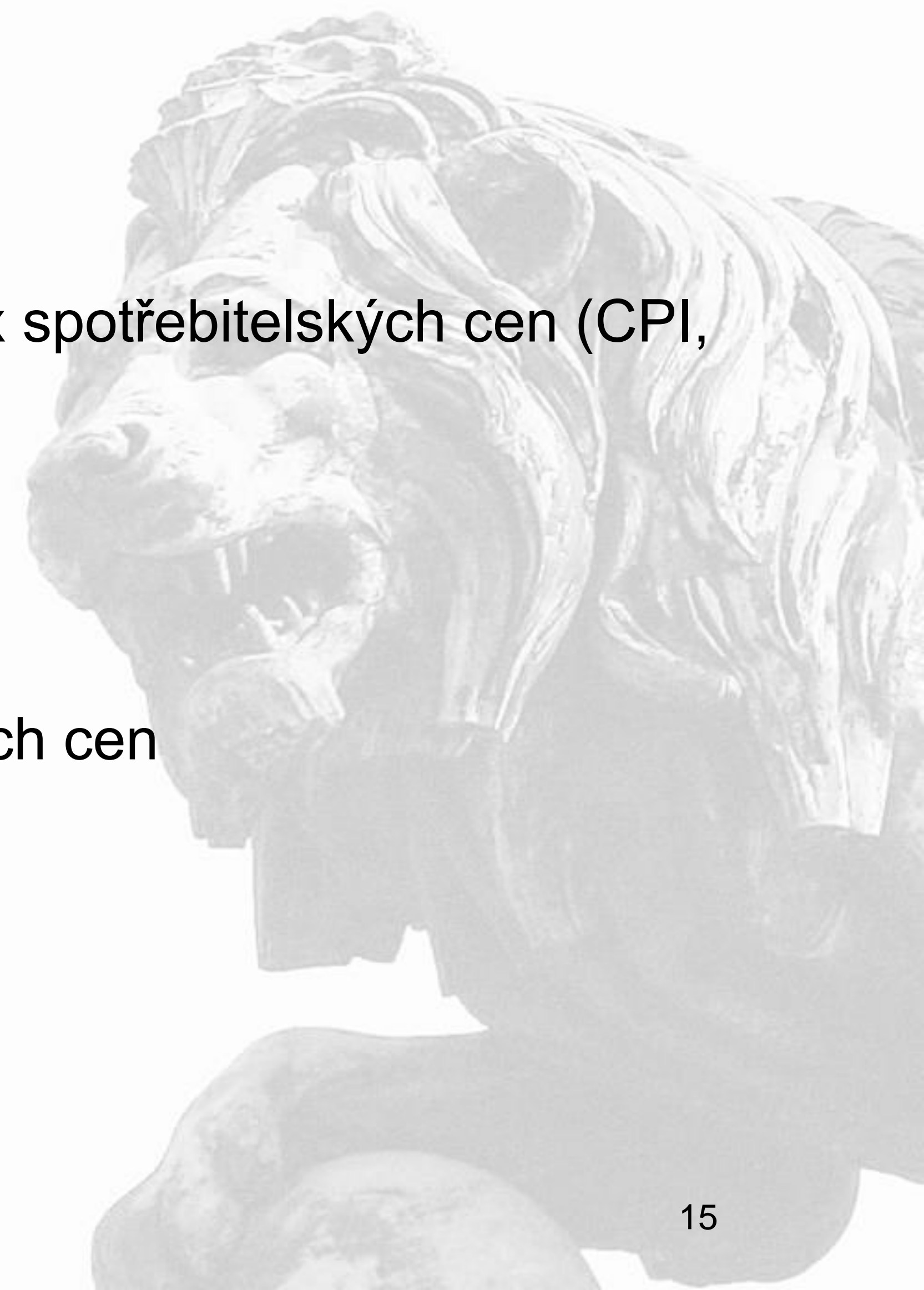

Jak se inflace počítá?

- Spotřební koš
 - reprezentativní „koš“ zboží a služeb, které nakupuje typická (průměrná) domácnost
 - každý z nás má jiný spotřební koš (vegetarián vs. „masožravec“)
 - na každého z nás má proto růst/pokles cen různých výrobků a služeb odlišný dopad
 - spotřebitelské zvyklosti se v průběhu času mění, spotřební koš je proto pravidelně aktualizován
- Český statistický úřad (ČSÚ) pravidelně zjišťuje ceny zboží a služeb ve spotřebním koši
- Každé položce spotřebního koše je přiřazena váha na základě podílu na spotřebních výdajích průměrné domácnosti

Jak se inflace počítá?

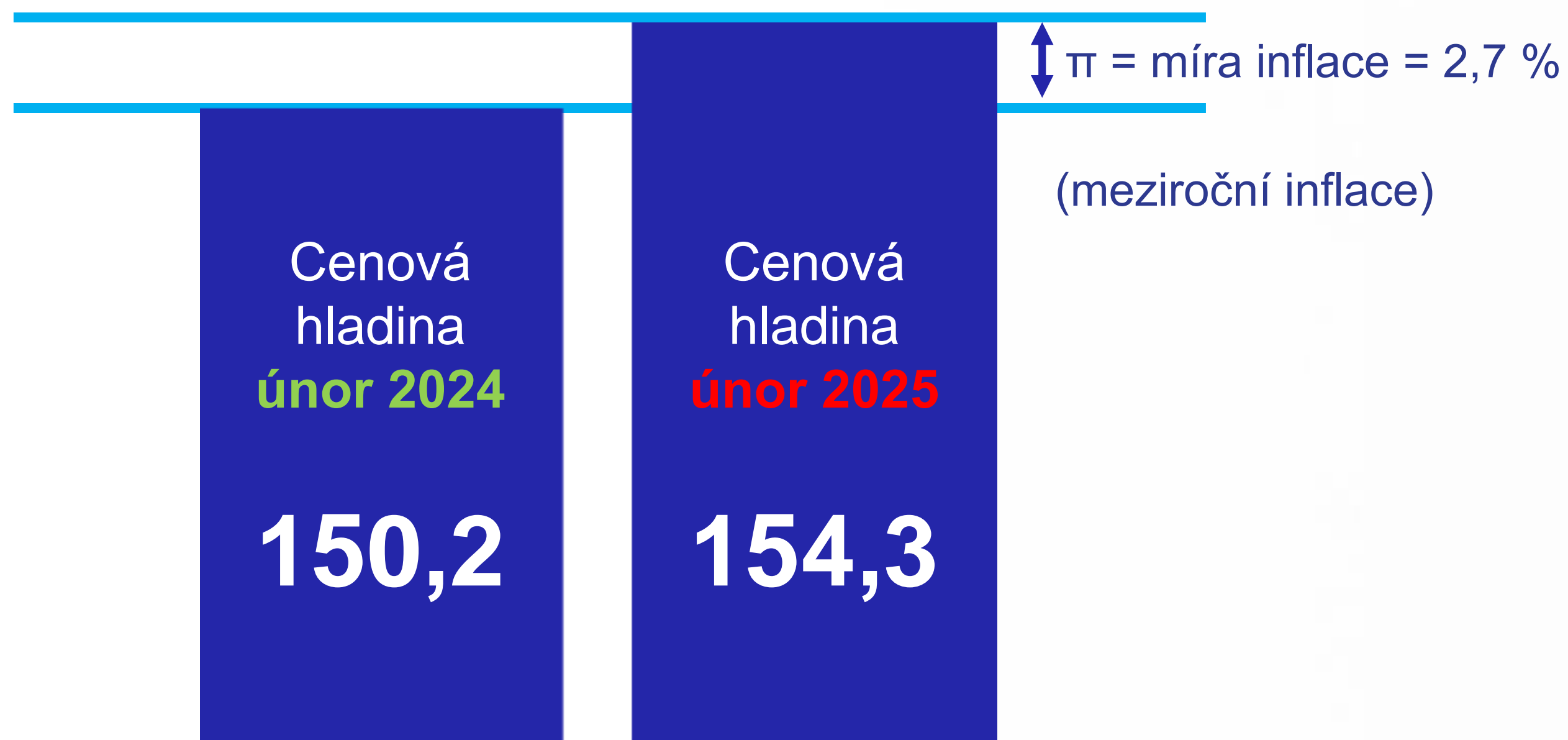
- Na základě těchto informací (ceny, váhy) pak ČSÚ vypočítá index spotřebitelských cen (CPI, consumer price index)
 - CPI = ukazatel cenové hladiny pro zboží/služby nakupované domácnostmi
 - CPI odráží náklady na pořízení spotřebního koše
 - bazický index (průměr roku 2015 = 100)
- Míra inflace pak udává, jak se v čase změnil index spotřebitelských cen
 - meziroční inflace
 - meziměsíční inflace
 - průměrná míra inflace

Jak se inflace počítá?

- Meziroční inflace

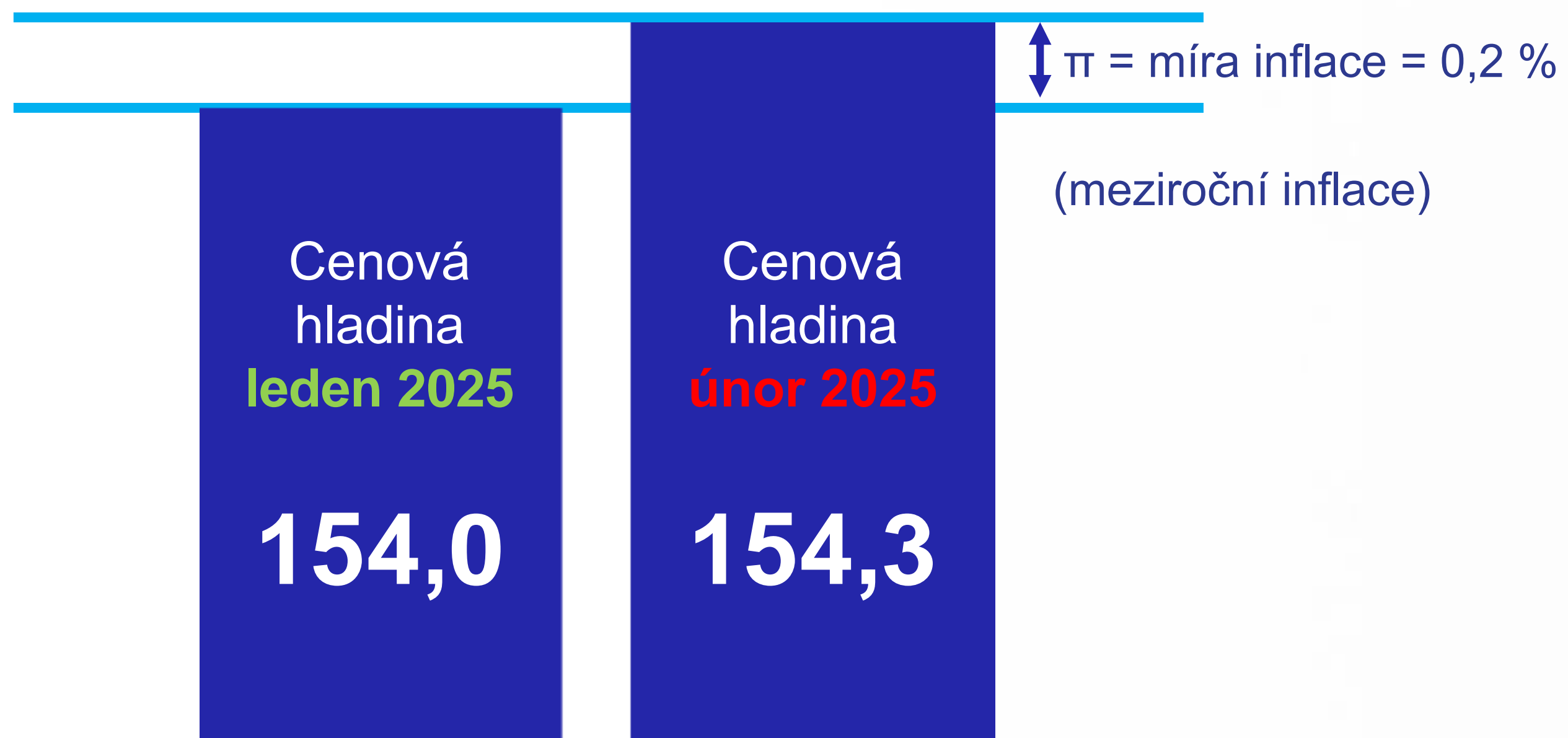
$$\pi = \text{míra inflace} = \frac{\text{CPI v únoru 2025} - \text{CPI v únoru 2024}}{\text{CPI v únoru 2024}}$$

Jak se inflace počítá?

- Meziměsíční inflace

$$\pi = \text{míra inflace} = \frac{\text{CPI v únoru 2025} - \text{CPI v lednu 2025}}{\text{CPI v lednu 2025}}$$

Spotřební koš

Oddíl spotřebního koše

Potraviny a nealko nápoje

Alkohol, tabák

Odívání a obuv

Bydlení, voda, energie, paliva

Byt. vybavení, zařízení dom., opravy

Zdraví

Doprava

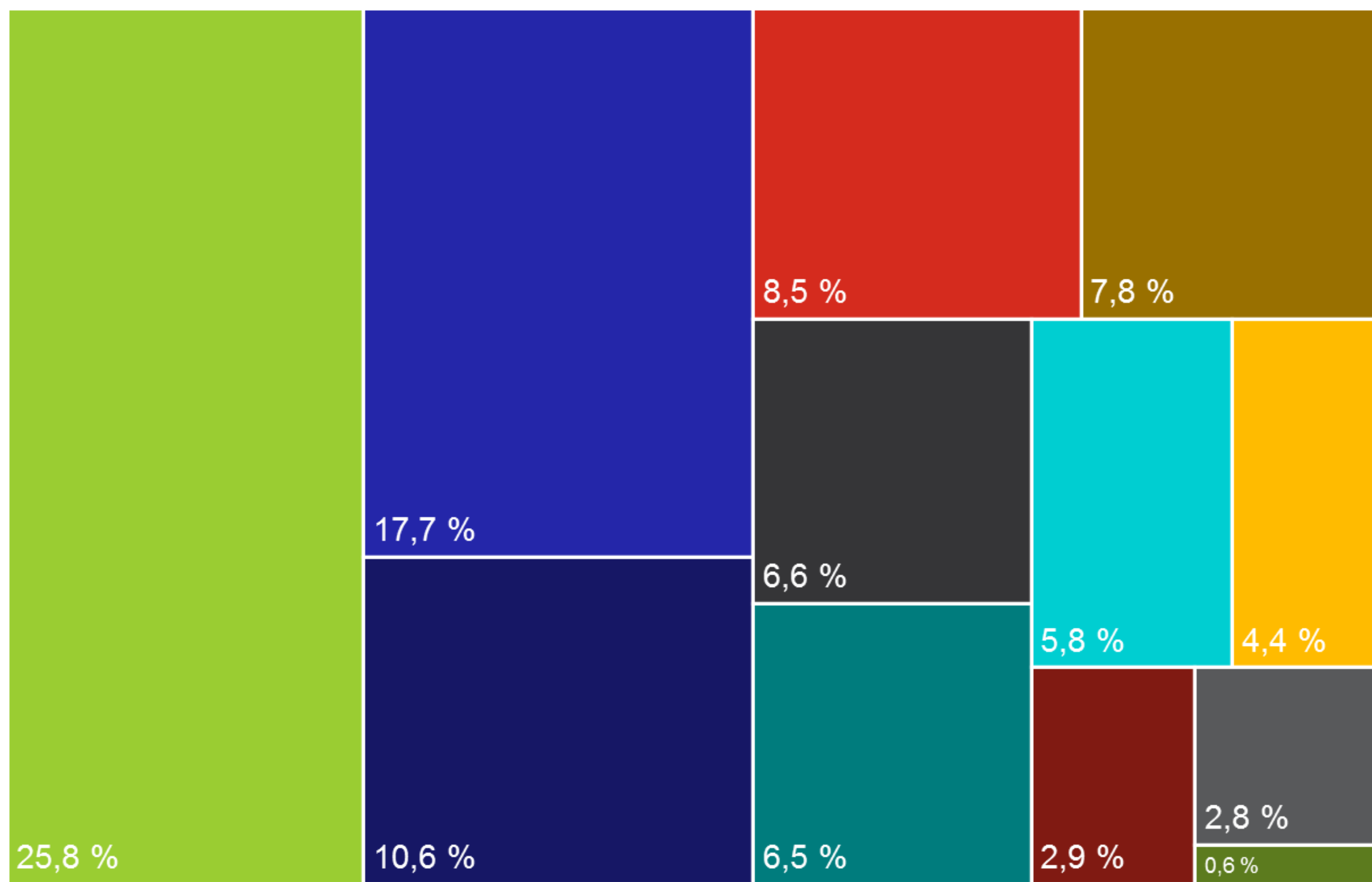
Pošty a telekomunikace

Rekreace a kultura

Vzdělávání

Stravování a ubytování

Ostatní zboží a služby

Spotřební koš

Oddíl spotřebního koše

Potraviny a nealko nápoje

Alkohol, tabák

Odívání a obuv

Bydlení, voda, energie, paliva

Byt. vybavení, zařízení dom., opravy

Zdraví

Doprava

Pošty a telekomunikace

Rekreace a kultura

Vzdělávání

Stravování a ubytování

Ostatní zboží a služby

3. Měnová politika: boj za cenovou stabilitu

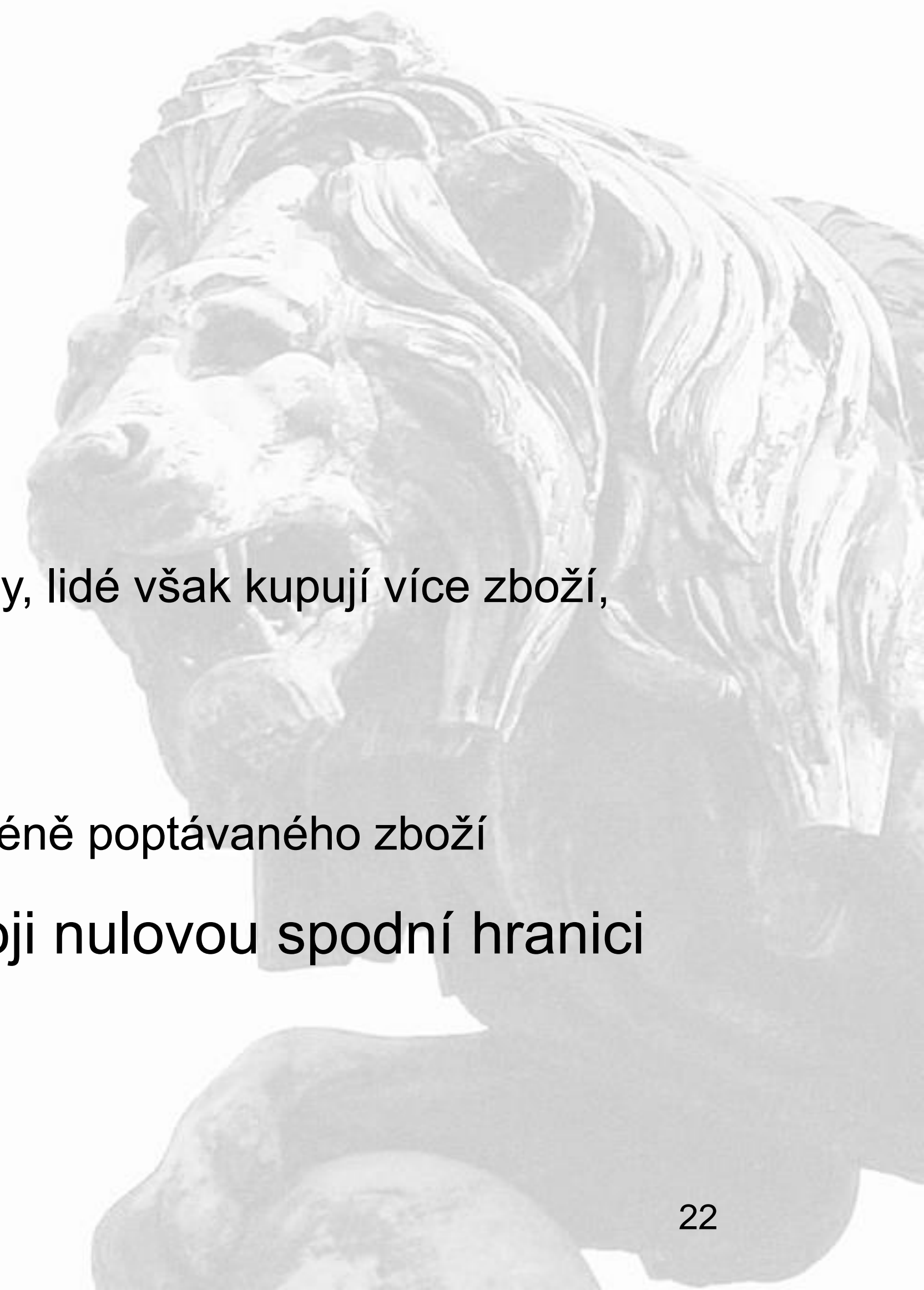

Cíl ČNB: nízká a stabilní inflace

- Od roku 1998 funguje ČNB v režimu **cílování inflace**
- Od roku 2010 je **inflační cíl** definován jako meziroční růst indexu spotřebitelských cen ve výši **2 %**
- Současně se ČNB zavázala, že bude reagovat svou měnovou politikou tak, aby se inflace od tohoto cíle neodchýlila o více než jeden procentní bod oběma směry (**toleranční pásmo**)
 - naměřená inflace se od inflačního cíle odchyluje mj. v důsledku nepředvídatelných šoků, které ekonomiku průběžně zasahují
- Výjimky z plnění inflačního cíle

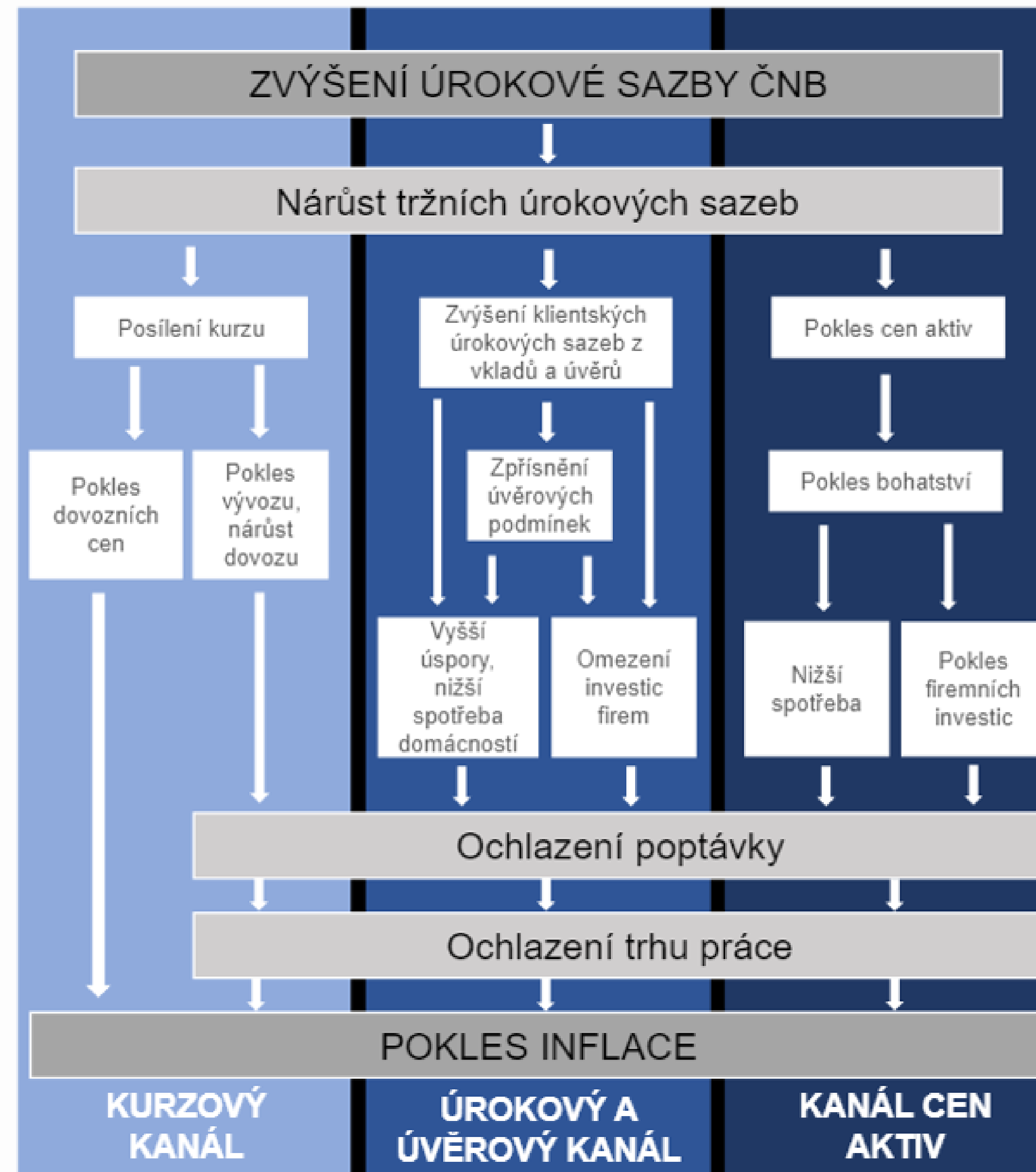
Proč není cílem ČNB absolutní stabilita cen?

- Nepřesnost měření inflace
 - naměřená inflace je vyšší než skutečná
 - cena může částečně narůstat z důvodu zvýšení kvality
 - spotřební koš dále předpokládá po určitou dobu neměnnou strukturu spotřeby, lidé však kupují více zboží, jehož ceny rostou pomaleji
- Prostor pro změny relativních cen
 - růst ceny poptávaného zboží nemusí být nutně doprovázen poklesem cen méně poptávaného zboží
- Při nulovém inflačním cíli by často úrokové sazby narážely na svoji nulovou spodní hranici

Nástroje měnové politiky

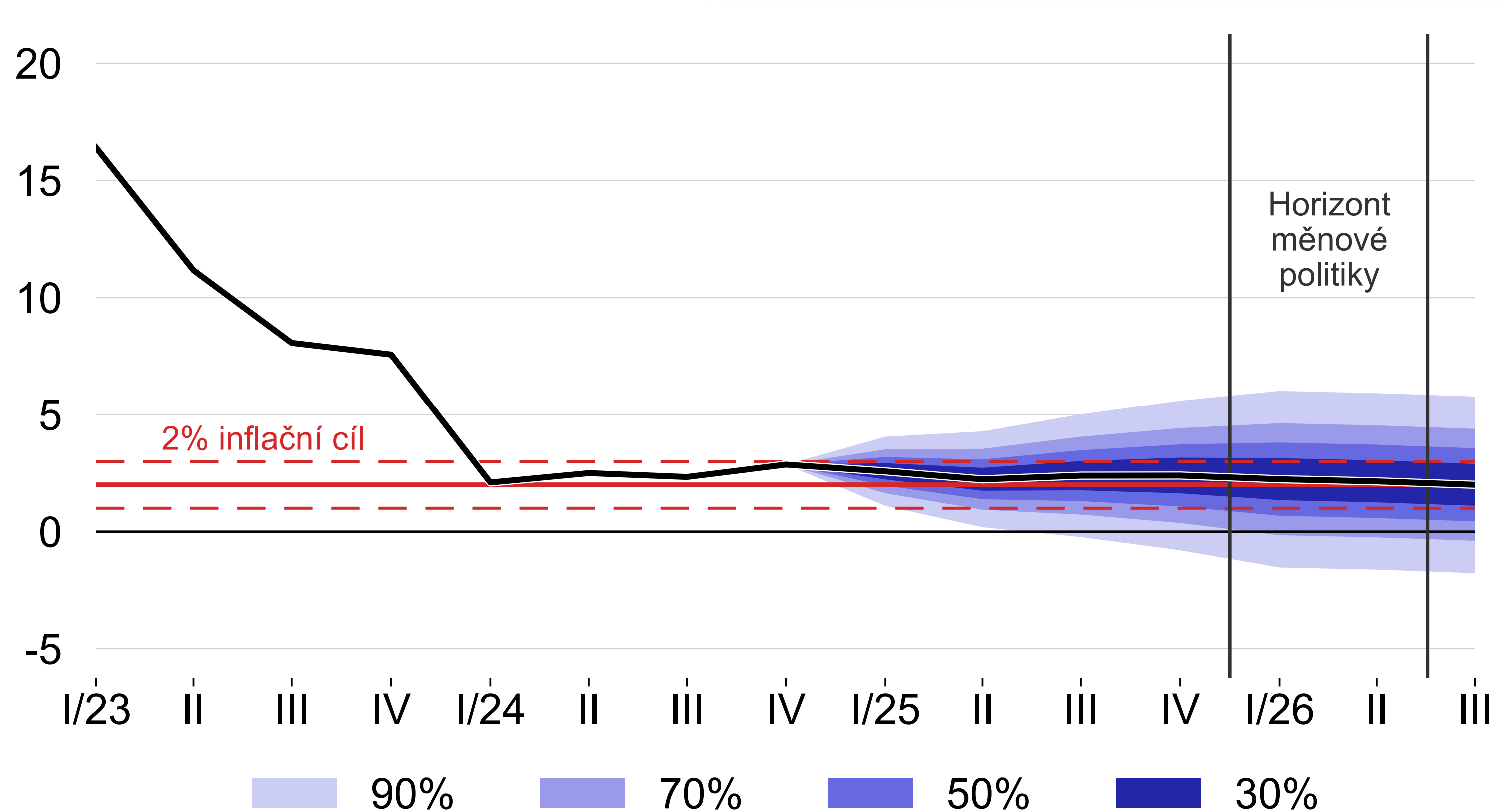
- Základním nástrojem centrální banky pro dosahování inflačního cíle (2 %) jsou **úrokové sazby**
- Bankovní rada se k měnovým otázkám schází zpravidla osmkrát ročně
- Změna úrokových sazeb na inflaci působí přes různé „kanály“
 - úrokový a úvěrový kanál
 - kurzový kanál
 - kanál cen aktiv (akcií, dluhopisů)

Horizont měnové politiky, prognóza

- Změna úrokových sazeb se v ekonomice projeví se zpožděním
 - centrální banka je jako kormidelník těžkého tankeru – když pohne kormidlem, trvá dlouho, než se tanker otočí do požadovaného směru
- Měnová politika proto musí být vpředhledící
 - kormidelník musí sledovat moře ve značné vzdálenosti před sebou tak, aby se včas dokázal vyhnout překážkám
 - funkci dalekohledu plní **prognóza**, která popisuje odhadovaný budoucí vývoj ekonomiky
 - dalekohled je zaostřen na **horizont měnové politiky**
- Horizont měnové politiky = budoucí období s nejsilnějším dopadem změn měnověpolitických sazeb do inflace
- V ČR je horizont měnové politiky vzdálen zhruba 12–18 měsíců od současnosti

Cenová stabilita v ČR obnovena

Děkuji za pozornost.

člen bankovní rady ČNB

Jakub Seidler

Jakub.Seidler@cnb.cz

